

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
10 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата на Глас Црногорца
универзитетској библиотеци
у Цетињу, а коме је наредније, г.
Петру Рамадановићу, к. п. аген-
ту у Котор. Дописе се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ричицу или за број од пет рица
по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Госп. вој. Гавро Вуковић,
министар иностраних дјела, повратио
се је прошле сриједи из Биограда.

— Госп. Л. Бруне, књ. консуло
у Паризу, стигао је на Цетиње, гдје
ће провести неколико дана.

ЦЕТИЊЕ, 18 септембра.

Двије значајне здравице.

На ручку у Двору, државом у
Биограду на дан крунисања Краља
Петра I, а коме су осим принчева и
принчева присуствовали сви мини-
стри, Њ. Кр. В. Престолонаследник
Књаз Данило наздравио је Његовом
Величанству Краљу Петру здравицу.
У здравици је Њ. Кр. В. Књаз Да-
нило рекао, да прост материјал, од
кога је круна салвена, само подиже
високо значај њен за српски народ.
„Отац мој и сви Црногорци“, рекао је
он, „шаљу преко мене и моје Госпође
Вашем Величанству најтоплије жеље.
Нека би се ова круна још дуго година
сјала на глави Вашег Величанства и
на главама чланова Ваше породице,
и нека би чинила Србију све срећ-
нијом. Код односа, који постоје изме-
ђу наших Дворова, ове жеље су
природне, јер су ти односи били
васом пријатељски још под Кара-
Ђорђевићем и Светим Петром Црногор-
ским, а данас су крвним сродством
са навијек запечаћени“.

Живео Краљ Петар I!

Живјела Србија!

На ову пуним вишом изречену
и великим одушевљењем примљену
здравицу, Њ. В. Краљ Петар одго-
ворио је на свечаном ручку даваном
у част народних посланика овако:

„Црна Гора послала је најбољег
међу најбољим, да присуствује све-
чаности, којом је народ у Србији
хтио да обилежи почетак новог жи-
вота свог.“

У оком поноситом стијењу, чу-
вао се је вјековима, и у најгушћој
тами, по све Српство племенити вра-
чак слободе и најскупоцјенији камен
Круне Душанове.

У тренутку, кад је један слаб
отисак ове Круне требало метнути
на главу Краља од Србије, дошло је
тај узвишени вјесник поздраве из
стијена онијех.

Поздрав тај нам шаље, у име
јуначког народа свог, мудри владар
Црне Горе, државних опробавих
способности, пјесник мука и идеала
српских.

Тешка је времена пребродио на-
род српски, док је дошао до скром-
ног топа, на кога је Круна сакована.

Али не мање тежак је био и
овај вијек очајне борбе, који дијели
Круну од топа Карађорђевога.

Дична Црна Гора, владари ње-
зини, кућа Петровића, а на првом
мјесту баш узвишени Господар Цр-
не Горе, увели су у тим тешким
временима важна удјела у одбрани
имена и поноса српског.

Сви они имају заслуга за кру-
ну ову, заслуга, које ће им и Срби-
ја и Српство вагда принавати.

Захваљујући данас од срца ми-
лој браћи Црногорцима, што нам

повдрав испратише, ми им можемо
довикнути:

Ова је круна сакована *напорима*
свију нас, у њој има и труда вашег
— поносите се с нама.

Позивам вас, господо представ-
ници цркве и народа у Србији, да
том увјерењу и осјећању дате вид-
љива знања овдје, пред сном Госпо-
дара Црне Горе, пред вјесником
братске узајамности и јединства.

Испијмо најприје ове чаше за
здравље мога узвишеног тјата, дич-
ног владара братске Црне Горе, за
здравље цијеле породице његове, а
за срећу и напредак јуначких Цр-
ногораца.

Живео Књаз Никола I.

Живјела Црна Гора!

А сад, господо народни пред-
ставници, дозволите ми, да као одјек
ове узвишености, испратим овакав
повдрав Књазу Николау, у име на-
рода, који ви представља:

A Son Altesse Royale
Prince Nicolas du Monténégro
Cettigne.

Представници цркве и народа
одговарајући моме позиву, испијли
су у овом тренутку чаше за здрав-
ље Вашег Краљевског Величанства,
Ваше узвишене породице, а за срећу
и напредак јуначких Црногораца.

Петар.

Њ. Кр. Величанство Господар
одговорио је на ову допешу овако:

Sa Majesté Pierre I
Roi de Serbie
Belgrade.

Најсрдчаије захваљујем Вашем
Величанству и високодостојним пред-
ставницима цркве и народа на сје-
ћању и подигнутој чашти у Моје
здравље, Дома Ми и Црногораца. Та
браска пажња веома Ме дирнула
и чини Ме бескрајно осјетљива и
благодарна.

Никола.

УЛОГА ИНГЛЕСКЕ У ДАНАШЊЕМ РАТУ.

Већ више пута имали смо при-
лике говорити о горњем питању, те
је и нашим читаоцима мање или ви-
ше познато, какву улогу игра Ин-
глеска у данашњем руско-јапанском
рату; али што се више рат протеже,
што се више кризи у Манџурији про-
лива, тијем више постаје јасна и
улога Инглеске и користи, које она
жели из овога рата извући.

Игледа, да је Инглеска све
добро предвидјела, кад је овај рат
потпуно. Она је знала, да борба
мора бити дуга и крвава; знала је
тачно за војничку спрему, дивљаш-
тво и фанатизам Јапанаца; видјела
је и материјални и наравствени на-
пор земље и просудила све пошље-
дице тога. Ривуши Јапан у рат,
који може да повуче његову про-
паст, Инглеска је предвидјела и тра-
јање тога рата, као и оне огромне
жртве, које ће рат прогутати. Али
Инглеска је баш то и тражила.
Веома нам јасно предочава ту ин-
глеску улогу Немаровић — Дя-

ченко у једном свом допису, штампаном у „Руском Слову“. Он говори,
како се је за неколико мјесеца прије
рата срио са два Инглеца, који су и
познати и људи од утицаја у Ин-
глеској. Они су завели разговор о
будућој судбини народа —
Ви ћете имати рат с Јапаном, рекли
су Инглеци. — Никада, одговорио
је Данченко, у Русији нико не жели
рата! — Поред свега тога ви ћете ра-
товати, ушорно су тврдили Инглеци,
то хоће Инглеска. — Даље су они
објаснили зачуђеноме дописнику, да
Инглеска спрема тај рат не толико
ради тога да ослаби Русију, која ево
већ сто година не излази испод ин-
глеске хегемоније, него ради тога,
да коначно уништи Јапан.

— Ви ћете зимом, по вашој
жељи, отпочети рат, продужили су
Инглеци, и ми ћемо достићи нашу
цијел. Јапан ће тако ослабити, да
ће кроз десетак година постати права
наша колонија. У томе се баш и састоји
наша политичка мудрост, да примор-
амо наше непријатеље да нам служе.
Најприје ће Јапанци тући Русе, јер
ва то се спремају читавих седам го-
дина, а доцније, пошто је снага
руска неискривна, надјачаће Руси.
Јапан ће се у томе рату разорити
потпуно. За Русе је тај рат коло-
нијални, а за Јапан — национални.
Колонијални рат унаваљује за при-
јеме, а национални, у случају неу-
спјеха, савршено убија народ. Јапан
нема новаца; он ће најприје zalo-
жити Инглеској жељезнице, за тијем
флоту, а најпослије руднике, цар-
не... У резултату добиће се то, да
ће Јапан на земљописним картама
бити бојадисан истом бојом, којом је
обојадисана Индија, Бирма и друге
инглеске насеобине.

Прорицања ове двојице уплив-
них и далековидних Инглеца почињу
се већ с чудесном тачношћу остваривати.
Економска пропаст Јапана и његова
превађућност Инглеској већ је свршен чин. Сви страни
дописници једногласно тврде, да је
Јапан страшно осиромашао. Нижи
слојеви друштвени тако се нужда-
вају, да је влада, ради тога да их
умири, принуђена да крије своје
колосалне губитке на бојишту и да
пуштаје гласове о победама, којих
никад није било.

Због такве економске пропасти,
Јапан је принуђен, да све своје наде
ослања на Инглеску, т. ј. на ингле-
ске новце. Према томе, Инглеска се
јавља као права савезница Јапана
у рату, јер дије Јапану све што му
је за ратовање потребито; али му
она то не дарива, него осигурава не
само главницу, већ и добре проценте.
Пошто се је Јапан већ једном упу-
стио у овакав судбосан са њега
рат, он је готов на све и ни пред
каквим се жртвама зауставити
неће. Ова је Инглеској валожити и
самог себе. Енергија његова баће
неискривна и престаће тек онда кад
Јапан не буде постојао. У томе се
и садржи цео ужас овога рата. Ру-
сија неће положити оружја, док не
одржи потпуно побједу над Јапаном,
а Јапан неће признати да је
побјеђен, док год Русија не уништи
сву његову војску од пола милиона
и док му Инглеска не престане да-
вати новаца, па макар и сврх пот-
пуну његову имаву.

Улога, коју игра Инглеска у
догађајима на Далеком Истоку, како
пише „Свијет“, таква је, да се тешко
може наћи адекватан израз да се одре-
ди; али ће се она одредити у срцима
руског народа. Запамтиће руски
народ, каквога ваљетого непријатеља
он има у лицу Инглеске.

КРУНИДБЕНЕ СВЕЧАНОСТИ
У БИОГРАДУ.

Према одређеном програму отпочело
су *крунидбене свечаности* у уторник, 7 сеп-
тембра, у 5½ сати послје подне са прено-
сом краљевске заставе и крунидбених зна-
кова из Двора у Саборну Цркву, гдје су
псти освешени по црквеном обреду и по
предвиђеном церемонијалу.

Цијела слика Биограда у то доба чи-
нила је величанствен утисак. По свим оки-
ћеним улицама, и ако је било кишовито и
хладно пријеме, било је мноштво народа у
свечаном одијелу. У растојању од десет
корака, с обје стране пута утврђени су
били тробојни бојама објени ступови, а
на њима се вијаху по више барјака; у сре-
дини свакога ступа био је смјештен херал-
дички грб, а око њега двије мале заставе.
Ступови су међусобно спојени ланцем зе-
леног дубовог лишћа. По улицама, кроз
које је свечана поворка прошла, били су
подигнути врло укусно заставима и разним
грбовима окићене капије. На самом краљев-
ском Двору вијала се српска застава.

У часу, кад је поворка кренула из кра-
љевског Двора, загрио је са биоградске
тврђаве 21 метак из тонова. Импазантна је
била поворка, која је са краљевским знакови-
ма кренула из Двора краљ-Милановом, кнез-
Михајловићем и Дубровачком улицом до Са-
борне Цркве. Поворку је отворио потпуков-
ник Рајковић на коњу, који је био и редар
свечаности. За њим је ишло једно одјељење
жандара на коњима; затим кола с управ-
ником града Биограда, г. Церовићем, и ко-
чија са предједником биоградске општине,
г. Главинићем, и предједником главнога
одбора за припрему ове крунисања, по том
два краљевска гласника и одјељење кра-
љевске коњичке гарде. У средини између
два официра коњичке гарде носио је на
коњу у руци капетан Окановић из кра-
љевске гарде, краљевски стијег. Напошљет-
ку ишли су у дворским колама предјед-
ник министарског савјета, генерал Сана
Грујић, који је држао на првом јастуку
краљевску Круну; за њега предједник
Народне Скупштине, А. Станојевић, који је
носио Државни Шар; војни министар, гене-
рал Путник, са државним Скиптром и пред-
сједник Државног Савјета, г. Велимировић
са Порфиром. Око ових кола јазпили су
официри из штаба војног министра, као по-
части стража. Сачану поворку завршило
је одјељење краљевске коњичке гарде.

Пред Саборном Црквом је почасна
чета са заставом и војном музиком одала
прописане војничке почасте, а пред улас-
ком у Саборну Цркву дочекао је краљевске
знакове Митрополит Ивокентије са свим
владикама. Митрополит је примио Круну,
а владике су прихватили остале знакове,
те су њх одијели у цркву пред олтар,
гдје је била постављена почасна стража.
Иза тога је отпочело освешћење краљевских
знакова и стијега по црквеном обреду, а
онда је било бденије.

Овоме црквеном чину присуствовали
су сви министри, државни савјетници, ге-
нерали и виши официри, државни велико-
достојници и многи одлични грађани, који
су се већ прије доласка свечане поворке
у цркви били окупили.

Послје освешћења остали су краљевски
знакови у Саборној Цркви, а поворка се
је вратила са освешћеним краљевским стије-
гом истим редом и истим улицама у кра-
љевски Двор.

У сриједу, 8 септембра, извршено је
свечано крунисање Краља Петра I. У
мјесто свечаног мира наступило је безгра-
нично одушевљење цјелокупног народа, а
и само вриеме се је промијенило. Тешки
и тамни облаци, који су за више дана са-

свијем небо покривали, око 7 сати иајутра се развијаше, те сунце опет засја на прилично ведром небу. И цијело је прије подне то лијепо вријеме послужило. Свакако је ова промјена времена јако упливисила на радосно расположење свакога појединца учесника свечаности.

Већ у рану зору огласио је 21 топовски метак са биоградске тврђаве, па и у свима мјестима по унутрашњости, гдје су војничке посаде смјештене, почетак најсвечачијег дана, — дана крунисања српског краља Петра I. Војска разноврсног оружја у парадној униформи почела се је кретати по свим улицима, те се је смјестила на одређена мјеста по овим улицама, којима је имала краљевска крунбдена поворка проћи. Пред самом Саборној Цркви поставила се је почасна чета пјешадијске подофицирске школе с војном музиком краљевске гарде и са заставом, те је одавала прописане почести. Измјешу појединих одјељена војске, која у правила шпалир, били су се поставили изасланици народа, корпорације, удружења и ђаци биоградских школа. Изасланици јевропских владара, дипломатски кор, сви министри, државни саветници, државни достојанственици, генерали и виши официри, те многи одлични грађани били су се окупили већ прије 8 сати иајутра у Саборној Цркви.

Часно у 8 сати у јутро навјестило је груканье топова уз највеће убудуће одушевљеног народа, да је Петар I. Карађорђевић, Краљ Србије, пошао из Двора у цркву.

Краљевску крунбдену свечану поворку отворио је као редар цијеле свечаности један виши официр на коњу, а за њим су слиједили гласници на коњима, одјељење краљевске коњице гарде, те одасланства пукова из унутрашњости са 16 застана. Пред самим Краљем су били краљевски гласници са краљевским грбом и краљевским стјегом.

На коњу бијелцу, ведрог лица, оштра погледа, поносито и пун краљевског достојанства јахао је у генералској парадној униформи Краљ Петар I. Његова витешка појава испунила је свакога учесника одушевљењем и најдубљим поштовањем. Из много хиљада грла заори: „Живио Краљ српски Петар I. Карађорђевић“. Очигледно дубоко ганут искреним оцаијама, Краљ се је на све стране непрекидно цијелим путем клањао и захваљивао.

Једно три корака иза Краља били су на коњима Престолонаследник црногорски Књаз Данило, њему с десна Престолонаследник Србије Ђорђе у униформи поднаредника свога пука, а с лијева Краљевић Александар, сви у пратњи својих ађутана и генералног штаба, међу којима је био и бригадир г. Ј. Вукотић и ађутант г. Н. Пејановић.

Затим је ишло одјељење краљевске гарде, а за њим у сјајним дворским колима Наследникотвца, Књагиња Милица, са дијамантним дијадемом на глави, с Књагињицом Јеленом. Обје бијеху у бијелим, драгоцијеним брисељским грешпама окићеним хаљинама. Са стране кола јахали су по два ордованс-официра. У задњим дворским колима сједио је млади књаз Павле с господином Ненадовићем.

Послије Краља и Краљевске породице слиједило је опет одјељење краљ. ко

њицке гарде, а затим су ишли у дворским колима г. војвода Гавро Вуковић с краљевим секретаром г. Др. Ненадовићем. У слиједићим дворским колима возили су се: гђа фон Бидов, дворска дама Књагиње Милице, с маршлом српског краљевског Двора; затим маршал црногорског Двора г. А. Радовић са управником срп. краљ. Двора и напосљетку кола, у којима се возао др Матановић, црногорски дворски лекар с дворским лекаром српским. Један полусекцион завршио је ову свечану краљевску крунбдену поворку.

Кад је стигао Краљ Петар I. до уласка у Саборну Цркву, почасна чета уз свирање војне музике одавала је прописане почести. На црквеним вратима Краља је дочекао Митрополит Инокентије са четири владике и много других свештеника, који су већ прије доласка Краљева свршили молитве за Краља и Краљевску породицу. Митрополит пружи Краљу часни крст на цијеливање, а један владика окропи га светом водом. Свештенство уведе Краља у цркву до пријестолоа. На десно се намјестише Краљева дјеца, Престолонаследник Књаз Данило, министри и Краљева свита, а према њима нарочито изасланици јевропских владара, чланови дипломатског кора, генерали, председник Народне Скупштине и т. д. Кад је Краљ заузео своје мјесто, цијевао се један паслом.

Иза тога је приступио Митрополит Краљевском пријестолу, те позвао Краља, да „гласно искаже својим вјерним поданицима, како вјерује“, на што је Краљ гласно очитао „Вјерују“.

По прочитању Јеванђеља, Митрополит и један Архиепископ уважили су на постоље Краљева пријестолоа и подијелили Краљу Порфиру. Краљ је скинуо са себе знаке краљевског ордена — Цара Лазара уз помоћ првог ађутанта и заогруо се Порфиром уз помоћ Митрополита и једног Архиепископа, па је метнуо на себе преко Порфире и опет знаке краљевског ордена Цара Лазара.

Краљ је затим саснуо главу, а Митрополит, осјенивши крсним знаком, поврх главе положи му унакрст обје руке на тјемз и очита гласно молитву краљевског крунисања.

Послије молитве председник министарства поднио је краљевску Круну Митрополиту на благослов. По свршеном благослову Митрополит предао је Краљу Круну, коју је он сам Себи ставио на главу, на што је Митрополит изговорио кратку бесједу о значају Круне.

На исти начин је поднесен Краљу Скиптар и Државни Шар, а послје тога протођакон изговорио је многољето, а пјевачки хор отпјевао је Краљу, „многаја лета“. Сва звона зазвонили су на Саборној Цркви и по свим црквама биоградских, а са биоградске тврђаве загрми 101 метак топовски. Први метак је био набачен из Карађорђевићевог тона, из кога је и краљевска Круна саставена. Цијела војска, смјештена по улицама, одала је почаст, а из хиљаде и хиљаде грла орило се одушељено: „Живио српски Краљ Петар I. Карађорђевић!“ У цркви пак сви се присутни Краљу, не мијењајући свог мјеста, три пута поклонише.

Кад је топовска грмљавина и звоњење престало, Краљ Петар I. устаде са

свога мјеста, предаде Скиптар и Државни Шар одређеним особама, клекне и прочита молитву за Краља. Пошто је затим и Митрополит очитао молитву, почело је благодарње, а послје тога св. литургија. При свршетку Причасна Краљ је скинуо Круну и мач, приступио олтару те се причестио и повратио опет к пријестолу. Пошто је цијело часни крст, ставио је Краљ опет Круну Себи на главу, узео Скиптар и Државни Шар и пред њим се поново сви присутни три пута поклонише. На то је председник министарства, генерал Сава Грујић поднио *крунску повељу*, коју је Краљ потписао, а прије тога већ су ју били потписали Митрополит, председници министарског савјета и Народне Скупштине, министри, председник Државног Савјета и председник касационог суда. Послије потписа предао је Краљ крунску повељу министру просвјете, да се чува у државном архиву.

Послије свршеног крунисања у 10 и по сати вратио се је *окурунени Краљ Петар I.* уз бурно одушевљење народа и почести војске Дубровачком, кнез Михајлом и краљ-Милановом улицом на коњу у краљевски Двор. Краљ је носио Круну на глави, огрунут је био краљевском Порфиром и држао је Скиптар у руци. Одмах иза Краља у дворским колима носио је ађутант краљев Државни Шар.

Послије повратка Краљева у Двор било је свечано примање и честитање. Кад је дошло на ред примање Народне Скупштине, председник А Стојановић поздрављено је Краља овим ријечима:

Честити Краљу!

У име Народног Представништва честитам Вам данашњи дан крунисања. Сваки се данас мора сјећати оних тешких дана борбе под Карађорђе, као што ће се дуго сваки сјећати и овог дана, као дана крунисања.

Карађорђе је дао мисао о ослобођењу, његов је син унио прве основе државног живота, а унуку је било одређено да се крунше. Круна је била увијек у српском народу знак увеличавања Србије и њеног сјаја, те се надамо да ће и Ваше Величанство поднијети и жртвовати све, да се Србија сјајном створи.

„Да живи Краљ Србије! Да живи Народ Српски!“

Сви присутни кликнуше „Живио!“

Послије Скупштине је прошло и поклоњило се Краљу сво чиновиштво, а затим Академија и изасланици свију корпорација и депутација из цијеле земље. Назад се поклонио официрски кор. Краљ је иаа тога скинуо са Себе краљевске анакове и предао их нарочито одређеним особама, те је из пријестоне саме изишао, по чим су се и позивници разишли.

Истог дана у 4 сата послје подне био је *свечани историјски ход*, који је ишао главним улицама биоградским поред Двора, те је представљао три периода српске државе, и то: *стар доба* под Немањинима, оличено у цару Душану и његовим великојима у сјајном властелинском одејелу онога доба; *доба устанка* представљено од војвода из устанка под Карађорђем и војске из год. 1808—1813; *нов доба* представљале су групе: научна удружења, пјевачка друштва и гимнастичка друштва.

лико, да се могло задовољити тамошњем промету, онда смо у главном истакли стање сибирске жељезнице, у којем ју је рат затекао.

Уз овако уређење и брзину жељезнице, могуће је било у најбољем случају један кор заједно са припадним ратним материјалом превести из унутрашњости Русије на ратиште тек у 20 дана.

Требао је дакле предузети особите мјере, да се убрза транспортрање чета на ратиште. — Руси су то одмах и учинили тиме, што су многа провизорна мјеста на забјалској прузи учврстили, дрвене мостове замијенили жељезницама; затим су у краћим размацима саградили нове станице за сусретање влакова, а на већ постојећима положили и трећи ред шина. — Читаву пругу су снабједили са што већим бројем локомотива и вагона, а забјалску пругу и каменити угљем. — Све ово пак није ишло баш глатко, јер је сав грађевини и жељезнички материјал требало бацити преко Бајкалског језера, које је баш у почетку рата било замрзнуто. — Уз то још требало је и војску слати. Обични превоз преко језера није томе могао задовољити. — Зато су Руси дошли на идеју, да по леду подложе шине између станице Бајкал-Танхој, те да терет, жељезничке вагоне и локомотиве превезу по њима. — Дебљина леда, која је према западној страни била 1-4 см. у средини 0,9 см. а према источној страни 1,2 см. осигуравала им је тај подхват. — Већ 12. фебруара започето је полагање шина, а за 16 дана биле су радње готове. Уз бријање сјеверњака, по сљењем мећавама, уз температуру од 30°Н испод нуле, обављане су те радње, али велике награде које су подухватници добили, надиладале су све то.

У то вријеме догодило се је нешто, што је помало рачуне подухватника и већ

У вече у 8 сати било је сјајно осветљење Биограда и свечана представа у народном позоришту.

У четвртак, 9 септембра, опет је освачуо мутан дан, али без кише. Већ оворм почела су јурити кола према Бањичком Брду готово у непрекидном низу, а велике гомиле народа ишле су пјешке, да виде смотру српске војске.

На Бањичком Брду била је намјештена трибина за Двор, с лијева и десна трибина за публику. Све је било претрпано гледаоцама а и поред трибина стајале су силне масе свијета. Дипломатски кор узео је мјесто на лијевој трибини до дворске. Митрополит је био на првом мјесту у десној трибини. Чланови владе стајали су пред дворском трибином прије Краљева доласка.

У 10 сати стигао је Краљ на Бањичко Брдо. Јахао је на дивном арапском бијелцу, одјељен у генералску униформу. Иако је јакло је Наследник Књаз Данило, с десна му Наследник Ђорђе у униформи поднаредника, а с лијева краљевић Александар у униформи каплара. За њима јахао је у пратњи штаб, ађутанти и ордованси, бугарско изасланство, црногорска свита и страни аташеји. Иза тога у коџама Књагињица Јелена, Књаз Павле и остала пратња. Кад се Краљ појавио, поздрављен је бурним узвицима: „Живио Краљ!“ Он је одмах одјахао четима. Гардијска музика свирала је поздрав Краљу.

Чете су на широкој пољани биле постројене у великом полукругу с десна на лијево. Најприје стајала је гардијска музика, затим сфичири изван службе и резервни, онда изасланства и заставници свију пукова са заставима, питомци војне академије, ђаци подофицирске школе, гарде, четири пука пјешадије, пук артиљерије, три пука коњице и једна брзометна батерија.

Како је Краљ прилазио ком одреду војске и док је примио рапорат, поздрављао је војнике ријечима: „Помози Бог војници!“ Сви војници тога одреда одговарају у један глас: „Бог ти помогао!“ Док је Краљ прошао поред кога одреда, овај се одмах приправљао за дефиловање.

Кад је свршио смотру, Краљ се пријеким путем повратио пред трибину. Нему с лијева дојашао је ратни министар генерал Путник, за њима Књаз Данило, Књажени Ђорђе и Александар, онда бугарско изасланство, црногорска свита и аташеји. Они су стали пред трибину, а на противној страни остали су ађутанти и штаб. Књагињица Јелена, Књаз Павле, њихова пратња и чланови владе били су на трибини.

Војска је одмах почела дефиловати истим редом, како је била постројена. Видно је генерал Атанаковић. Пјешадија је водно командант дивизије Дамјан Поповић, а коњицу Сава Пауновић, командант коњицке дивизије.

Војска је чинила ваврелан утисак, особито артиљерија и коњица. Кад је артиљерија наишла у трку, спонтано се осу буран плесак с трибина. Исто се поновило, кад је у каријеру пројурила коњица, и за њом брзометна батерија. Војска је дефиловала у узорном реду, ма да су војницима ноге упадале у густо благо.

Кад је свршено дефиловање, Краљ је сјахао и узишао на трибину, ту неколико

се је држало, да ће се цијели тај подхват морати напустити. — Споменули смо већ, да су се у леду чешће правиле пукотине, које су биле окомите према путу. — За вријеме полагања шина отвориле су се доново пукотине испод шина, али таквом силом, да је растргало сву конструкцију заједно са шинама. — Уз овакве појаве није било могуће наставити радње, односно ове су биле узалудне. — Но хвала буди генијалности грађевиног министра Хилкова, који је лично надгледао грађву, и истрајности подухватника, досећило се је и овој неприлици. — Шине су се наизе поставиле на такву конструкцију, која се је могла растећи и стећи, а да при томе не попуцају шине. — Тако се је одстранила и та неприлика, а радње су настављене и довршене 20. фебруара. — На 1. марта започео је редовити превоз жељезничких теретних вагона, напуњених разним грађевиним и жељезничким материјалом. У размацима од 105 мек. нукла су по 2 коња једна кола. — Први дан превезено је 100 вагона. — Све до 14. марта текао је превоз редовно и у то вријеме превезено је 1300 теретних вагона. — На 14. марта прекинут је привремено пријевоз, да се претраже и поправе слабија мјеста. — Међутим 15. марта догоди се велико изненађење, које ми је да није све похватило. — До тог доба настајале пукотине строко према прузи, али тога дана пукао је лед уздуж пруге у даљини од 20 км. —

Није било друге, него читави тај комад помаћи на страну. — Ту се је изгубило опет 3 дана. — На 18. марта започео је изнова пријевоз. Тога дана превезено је 28 товарних и 10 особних вагона. — На 19. започето је преважанье локомотива. — С једном старом локомотивом 30 тона тешком учњена је проба, да се види

ЛИСТАК.

СИБИРСКА ЖЕЉЕЗНИЦА И ЊЕЗИН УТИЦАЈ НА ТОК РУСКО-ЈАПАНСКОГ РАТА.

(Свршетак.)

Ради велике зиме, снијега и сњежних мећава, радило се само од почетка маја па до коња октобра. Успљед дуге и јаке студени земља је по више метара, а мјестимиче, као у трансбалкаским крајевима, до 14 м. дубоко замрзнута, те се није могло ни помоћу дубљих бунара доћи до воде. Све су ово врло знатне потешкоће код овако замашних радња, које изазивају велики напор и силан трошак. Најтеже је било прчести дио пруге, који се пружа уздуж јужнога краја Бајкалског језера од станице Бајкал до Мисоваја у дуљини од 260 км. 70 км. ове пруге довршено је већ прошле године, док се остатак довршио уз највећу журбу ових дана и предат је свечаним начинном промету. На овој прузи, која се вијуга кроз врло горовит крај, има 10 тунела, од којих су некои по више километара дуги, 189 мостова и 10 вијадуца. Овај дио пруге имао је бити довршен год. 1905, али кад је букнуо рат, похитало се свим силама, да се што прије догради и тако успостави по копну веза између већ дограђених пруга источно и западно од Бајкалског језера. Све до сада биле су те пруге везане помоћу пароброда, који су преважали преко језера, између станица Бајкал—Танхој. Пароброди и ледоломци Бајкал и Ангара подржавали су ту везу од почетка априла па до половине јануара. Остало вријеме обављао се пријевоз преко леда на саоницама, а путници би и пјешнице презишли. За то вријеме учинили

су Руси у правцу Балкај—Танхој, у дуљини од 45 км., праву цесту преко леда. Уздуж ове поставили су у размаку од 5—6 килом. малене кућице, које су служиле као заклонаште стражи, која је пазила да цеста буде увијек у реду и да дојављује главним станицама сваку евентуалност. У те кућице могли су се и путници склонити, ако их је на путу изненадило какво невријеме. На половини пута уређено је велико пристаниште за путнике свих класа. Ту се пут прекидао, а настављао се након што би се путници одморили, згријали и ручали. Уздуж чисте пруге је брзојав, а свако пристаниште је снабједено справама за сигнализирање. Освјетљење је електрично. Да се цеста одржи у реду, и за вршење надзора, требало је до 600 људи. Ови су се увијек бринули, да снијег буде с цесте очишћен, пазили су на пукотине, које би се често у леду отварале, те су преко ових успостављали дрвене мостове. За вријеме сњежних вијавица су звоњењем давали путницима смјер, да не забасају. Полазак из Бајкала био је између 4 и 8 сати у вечер. Товар се преважало на саоницама, а тако исто и већина путника. Трупце су предавали обично пјешнице. Путници, који су се возили, добивали су од жељезничке управе бесплатно шубе и топле цизме, капе и рукавице, да се сачувају од велике зиме. Ради овако тешкога привјеза преко Балкалског језера, као и с тога што је читава сибирска жељезница једнопружна, а станице на којима се влакови сусрећу врло раздалеко, бранила је жељезнице на читавој прузи врло малена. Тако, брзи влак преважује само 30 км. на сат, путнички 21-3 км., а теретни тек 13 км. Спомењемо ли још да је читава пруга била снабједена жељезничким материјалом, т. ј. локомотивама, вагонима и т. д. тек у то-

часак разговарао, и онда се опет попео на кова, да се врати у Биоград. Народ га је опет олушењено поздрављао. На путу од Бањичког Брда до Биограда била је силна стиска кола и пјешака, који су се враћали са смотра. Сви су била раздразена гледањем српске војске.

Истог дана у 4 сата по подне отворен је Војни Музеј у Биограду. Краљ Петар, у пратњи Кнеза Данила и свје свите, дошао је у Војни Музеј да га свечано отвори. Командант биоградске тврђаве, пуковник Г. Сима Рашић, поздравно је кратким говором Краља и Његовог Књажевског Госта, затим је Одбор Војног Музеја представљен Кнезу Данилу и онда је настало разгледање историјских ствари, праћено најживљим интересовањем, а тијем су се чинио и завршиле ове значајне крунисане свечаности.

* * *

Српска Круна је начињена од бронзе првог Карлсборгског топа. Она је позлаћена и украшена бијелим емаљем и камењем црвене и бијеле боје. Основни је дио Круне прстен, широк три и по сантиметра, из којег иду четири лука. Прстен је украшен бијелим емаљем и црвеним и плавим камењем. Лукове вежу с прстеном двоглави бијели орлови од бијелог емаља, а између тих орлова су краљевски кривови, израђени од емаља плав боје. Лукови су шарани плавим и црвеним камењем и бијелим емаљем. Одова, где се лукови укрштају, стоји мала јабука истог облика као и Државни Шар, на врху које је крстић с украшеним емаљем. Круна је изнутра подстављена црвеном свилом, а тешка је четири и по килограма.

Државни Шар је јабука, саливена од бронзе, па позлаћена. По средини је попречио омотан траком, широког један и по сантиметар, а украшеном плавим, црвеним и бијелим емаљем. Из средине пречника иде полукруг, који је такође украшен емаљем, а из средине тога полукруга иде крстић такође од емаља.

Скиптар је од бронзе; он је позлаћен, а свршава се крстићем и дуг је од прилике пола метра. Доље при дну, где се хвата руком, украшен је бисером црвене, плаве и бијеле боје; у дужини од 15 сантиметара; од тог бисера протежу се дужи лијеве стране изведене шаре народних боја. Круна, Шар и Скиптар је у права уметничка дјела, пуна укуса, а израђена су у Паризу. Од свег камења, којима су украшена, најскупоцјенији је велики прекрасни дијамант који је унјен у Скиптру, а узет је из позасне сабље, коју су Карлсборгу даривали Руси.

Краљевска Порфира је од тешке црвене свиле; с пља је обрубљена богатим хермелином. Порфира је дугачка 2,8 метра, а широка 3 метра. Руб поред хермелина изведен је златом у ширини од близу 30 сантиметара. Руб је састављен од дв главних орлова и кривова, везаних златом. Средина Порфире изведена је сребрним двоглавим орловима и хералдичким кривовима. Сви везови су ремек дјело вазилачке уметности. Хермелинска огрлица на Порфири је врло скупоцјена и велика, а под грлом се закопчава (позлаћеним копчама, на којима су у емаљу парађени бијели двоглави орлови

би ли могла под паром пријећи. Проба је испала неповољно. — На мјесту где се је пукотина отвара, упала је локомотива са предњим крајем и тешком муком је напучена. — Ради тога су локомотиве од 45—55 т. превожене растављене у два дијела. На тај начин превезано је у 4—5 дана 65 локомотива. — На 22. појавила се је поново једна пукотина, па пошто је већ и зима попуштала, одредио је министар да се шиве дигну. На 27. није већ било шива на леду.

На тај начин превезано је за то кратко вријеме преко леда 2313 разних теретних кола, 25 особних, 65 локомотива, те 24570 тона терета у 2627 теретних кола. Тек с овим су биле ваљалске пруге у главном снабђене. — Локомотива још није било довољно и ове су касније превезене на ледоломима.

Од почетка рата па кроз читаво прољеће имали су Руси дуне руке посла, да сибирску жељезницу доведу у такво стање, да се чете могу што брже слати. — Интензивније транспортирање војске започело је тек почетком овога лjeta, кад је на читавој прузи од Чельовска па до мандурске границе могло комуницирати у 24 сата 13 жељезничких возова. — Још довољније прилике постале су онда дана, кад је и потоњи дио ове оријашке жељезнице предат редовитоме промету. — Тога дана су Руси свршили са свим потешкоћама, које су им пријечиле брже кретање и које су им задавале већих брига, него сам непријатељ на ратишту. — Руска тавла узмицања доскора ће престати, а рат ће добити сасвим други облик, пред којим ће задржати читави Јапан и сви пријатељи жуте расе.

Цијела Порфира је подстављена изнутра тешком свилом бијеле боје. Тешка је 24 килограма, а израђена је по напиту професора Велике Школе Михаила Витровића.

Крунска Повеља је израђена од пергамента; на њој је руком и тушом исписан цијели текст. Исход текста су потписи председника Касацације, председника Државног Савјета и председника Народне Скупштине. Исход ових потписа долазе потписи свију министара данашњег кабинета.

РАТНЕ ВИЈЕСТИ.

Командант II-ге Мандурске армије.

Царском наредбом од 11. септембра т. г. назначен је за команданта II-ге Мандурске армије ђенерал-ађутант Оскар Казимировић Гривенберг.

Ђенерал Гривенберг родио се је 1. јануара 1838 г., а ступио је у војску као добровољац за вријеме Источног рата 1853—55 г. и при крају овога рата био је произведен за поручика. Године 1867—68. учествовао је у рату у Бухари и Коканду као командант VI-ог Туркестанског баталјона, где је и рањен био. За војничке заслуге у томе рату одликован је с фицирским орденом св. Ђорђа IV. степ., златном сабљом, орденом св. Станислава II ст., орденом св. Ане III ст. с мачевима и произведен је био за потпуковника. Доцније, он је командовао 17. и 2. стрјељачким баталјоном и као командант овога потоњег учествовао је у потоњем рату с Турком 1877 г. У овоме рату он се је истакao својим војничким способностима, те је 25. октобра 1877. био назначен за команданта гардијског Московског пука и заједно с тим пуком одликовао се је у више бојева и као командант и као лични јунак, ашто је и био одликован војничким крстом св. Ђорђа III степена, који се за лично јунаштво даје, и био је произведен у чин ђенерал-мајора. За доцније војничке заслуге био је награђен орденом св. Владимира III степена и св. Станислава I степена — оба с мачевима.

Послије рата командовао је и даље Московским гардијским пуком све до 1883. а доцније заузимао је разне дужности: као командант прве бригаде прве гардијске пјешадијске дивизије, као шеф гардијске стрјељачке дивизије и прве гардијске пјешадијске дивизије, као командант шест гардијског корпуса. У свијема тијема дужностима Гривенберг се је енергички заузимао за војну спрему повјерене му војске, као и за добро наоружање и усавршавање.

Године 1901 постављен је за помоћника команданта Виленског војничког округа, а кроз годину — за команданта истог округа. Год. 1900 био је већ произведен за ђенерала од инфантерије, а недавно је уна пријеђен за ђенерал-ађутанта. Ђенерал Гривенберг има сада 66 година, али изгледа много млађа и веома је снажан.

„Али можете умријети“

Непосредни посматрач догађаја око Портартура, кнез Радаивал, који се је с неколико другова пробио из Портартура у Чифу, приповиједа између осталог ово: „Једна чета, која је заузимала једну од истакнутијих позиција, одбијајући непријатеља, већ је била изнемогла и видећи да се не може одржати, дала је знати о томе ђенералу Стеселу. Овај им је на то одговорио: „Али ви можете умријети“, и ти див јунаци сви су пала“. Ове четири чудне ријечи, како пише „С. П. Б. Вједомости“ служе као најбоље оправдање за наше вријеме, које је икад ико изрекао. Од свакога ћете чути да говори: „погледајте старо доба, — то су били људи... а где су сад?“ Романтички се уноси енергија, снага и јунаштво прошлих поколења, а на савремене нараштај снају се само горки укори и жалбе. Али то није истина, — то је клеветање и груба лажа. И прије било је јунака, а и данас их има, но како на томе пољу, тако и на другима пољима људскога рада, потребито је, да човек буде постављен у згодне за то прилике, па да може показати своју душевну снагу. Створите људима на свијема пољима рада прилике, сличне онима, у којима се налазе браниоци Портартура; дајте им могућност, да рашире своја неприликима и непогодама сатрвена крила; спремите их за свој позив онако, како су портартурски јунаци спремљени за свој; дајте им могућности да могу показати своју оданост према дужности, отачаству и човјечанству; објавите рат на живот и смрт свакоме алу и неваљалству и позовите слободне и поносите борце, да тако слободно и страшно бране своје идеале и да тако умру за њих, ако буде потреба, као што портартурски орлови умру за своје. Онда ћете тек видјети, колико се снаге, моћи вјере и љубави крије у срцима нашег нараштаја. Видјелете, како живот ствара јунаке дужности и прегаоце.

Једно писмо из Портартура.

Копенхашки лист „Наполеонтиденте“ доноси у једном од својих пошљедних бројева једно писмо датирано под 16. августом, које је писао један млад Данац, који се

од почетка рата налази у Портартуру. Писмо гласи:

„На мало се не кајем што сам сјео овдје, јер то се не да описати, како је то величанствено доживјети овакву опасу. Дању и моћу ради се, и човјеку се чини, да би то било стидно, кад би легао да спава; али ђенерал Стесел заповиједао је, да сваки треба да из љубави према Цару и отаџбини покуша, да се дневно по шест сати одмра. И морамо да га слушамо Али „чица“ не ради сам тако, у вору и у поноћ, и куд год поћеш срећеш њега. И он је увијек весео, свјеж. Па онда вели он: „Све је добро, дјело!“ А тако је јесто“.

„Из једних енглеских новина, које смо узели из једне цунке, увијам, да вас страшно лажу: како су Јепаници већ двадесет пута заузели Портартур. Да, да су Јепаници прије три мјесеца дошли и да су нас шест до осам дана непрестано нападали са 100.000 људи, Портартур не би били заузели! А сад? Сад би морали да нас уморе глађу, ако хоће да нас освоје; али то би требало најмање пола године. Брашна, чаја и муниције има у изобиљу, али конзерва и цигарета нестаје. Најмање два пут недељно добијамо свјежје рибе. Изложимо је сами у огромне количине или је купимо од лопова Китајаца, који у овом рату сјајно тргују. Једном недељно добијамо норвешке конзерве“.

„Уз пркос топовској грмљави, свира војна музика готово сваки дан, а и новине излазе сваког дана. Али је нестало хартије, те се штампају само у 1500 примјерака“.

„Можете замислити какви су ови жути ђаволи и како нагрћу. Ма их по пеки пут ужасно косимо. До данашњег дана нагубили су сигурно 25.000 људи. Међу њима има млађа од 17 и 18 година“.

„Особито је ужасно кад експлодује која наша мина. Дјелови човјечјих тијела заклоно небо. У близини тврђа налазе се још хиљаде мина“.

„До данашњег дана погинуло нам је 1100 људи, а 3000 рањених леже у болницама“.

„Гарнизон има 34.000 бораца, не рачунајући ту мораре 3000 радника оправљају бродове“.

Књижевност, уметност и просвјета.

(Конгрес југословенских књижевника и уметника у Биограду). У уторник 7. о. м. састало се у Хотелу Имперјалу преко 40 књижевника и уметника српских, бугарских, хрватских и словеначких. Састанак није био програмом установљен — пала је само ријеч, а свако, до кога је допрло глас — дошао је. Од Срба били су присутни: Вукановић, др. Васић, Вучетић, Риста Одавић, др. Војновић и др.; од Хрвата: Кевер Шандор Ђалски и Михајил Николић, те уметници Валдеп и Франгеш; од Бугара: Тодоров Протић, Ангелов, Мрквичка и др.; од Словенаца: Говекар, Грм и др. На предлог др. Васића буде изабран предједником конгреса Хрват Кевер Шандор Ђалски, што би од цијеле скупштине са задовољством прихваћено. Као секретар био је пјесник Јован Дучић. Кевер Шандор Ђалски заносном ријеч поздравив све присутне. Срце му игра од весеља, где види први пут у животу најугледније представнике српске, хрватске бугарске и словеначке уметности. Знак је, да је ствар дозрела, како ово рече Сима Матавуљ и нико је више не може спријечити. Он одмах конкретно предлаже, да се приступи ка заједничком раду, а изложбе ће се и тако приређивати сваке године, и то наизмјенце једном у Софији, па онда у Загребу, Љубљани, Биограду.

Нека се сваке године приликом југословенске уметничке изложбе изда алманах српских, хрватских, бугарских и словеначких, уметника и књижевника. Од алманаха могло би се с временом пријећи на сталну ревију, која би била раширена по цијелом Балкану и у којој би југословенски пјесници сарађивали сваки на свом матерњем језику.

Миховил Николић детаљизира Ђалскијев предлог. Он још није за ревију; нека се најприје покуша с алманахом. Тако ће ствар посве дозрети. Предлаже, да се љетовни алманах изда на спомен крунисања Краља Петра; даље да се досадњак централни одбор у Биограду прогласи у ту сврху сталним, те да се потпуни сачетворци или петорници најугледнијих српских књижевника. Њему ће бити потчињен пододбор у Софији, Љубљани и Загребу.

Словенац Грм мисли, да би било боље сврси послужено, да се алманах штампа у четворо: једном бугарски, па онда словеначки, те латиницом и ћирилицом. Србин Томић је одлучно против тога; тако се не би много помогло к приближењу. Нека у заједничкој књизи Југословени виде, да нема међу њима разлике. Истота су машљена и Хрвати Ђалски и Николић.

Хрват Валдеп заговара предлог Ђалскога и Николића. Од Бугара говори писац Тодоров, који живо препоручује заједнички рад; пето и Мрквичка и Протић. Напољетку још Павле Поповић предлаже, да се изабере пододбор, који ће се још једном састати и цијелу ствар крају привести, др. Томић прочита резолуцију у смислу предлога Ђалскога и Николића, што би обоје прихваћено.

У сриједу 8. о. м. састао се је изабрани пододбор и уредио још неке појединости. Централни одбор у Биограду прошириће се накнадно, дочим ће се у Загребу, Љубљани и Софији конституисати пододбори. Заједнички проглас изићи ће у свим српским, бугарским, словеначким и хрватским новинама. У алманах ће ући продукције најбољих слика на садашњој уметничкој изложби, те радње писаца и пјесника југословенских.

У петак, 10. о. м. дало је уредништво листа „Српски Књижевни Гласник“ у почаст југословенских књижевника и уметника, који су у Биограду дошли, банкет у просторијама „Хотел Париз“, којему такође присуствоваху многи домаћи српски књижевници и научњаци. Уредник листа професор Богдан Поповић, поздравно је госте прекрасним говором у којем је својим умним и духовитим начином истакао важност и значај настојања, које иде ва приближењем јужних Словена на културном пољу. Од гостију одазврати му најприје хрв. књижевник Ђалски, чије су ријечи великим одушевљењем примљене и одобраване. Затим поздрав Србе словеначки уметник Грм, а од Бугара ослони млади књижевник Тодоров Србина госп. Симића, као посредника приближења између Срба и Бугара. Забава је прекрасно текла и сви присутни су дошли до тог убјеђења, да је већ крајње вријеме, да се што више јужни Словени уједине у свом културном настојању.

У суботу, 11. о. м. били су југословенски уметници и књижевници пријављени у аудијенцију код Њ. Величанства Краља Петра I. Предвођени хрв. књижевником Бабићем Ђалским ступили су пред Краља. Ђалски је у кратком заносном говору поздравно Краља, који је наредно љубазно примио поклонство и умним и красивим ријечима ослони присутне, истакнувши краљу потребу, да се поруче зидине, које још увијек на штету свега просвјетног рада дијеле јужне Словене у њиховом просвјетном настојању тако, да се међу собом мање познавају, него што познавају туђе литературе и уметности. Сви књижевници и уметници, били су одушевљени Краљевим ријечима, па и цијелом његовом ванредно симпатичном појавом и великом љубазношћу.

(Књижевна објављена). Познати млади српски композитор Исидор Бајић, из Новог Сада, јавља коровођама, пјевачима и пријатељима музичке уметности, да је написао књигу: Теорија правилног нотног пјевања, којој је сврха, да стане на пут папагајском учењу пјевања и злоупотребама, да научи како се чува и његује глас, и да прикаже пјевање као уметност.

У књизи су ови предмети:

1. За што треба учити музику и пјевање.
2. О музици.
3. О гласу.
4. О човјековом гласу.
5. Подјела људског гласа.
6. Од чега грло побдијева.
7. Промјена гласа.
8. Говор и пјевање.
9. Човјеково тијело и глас (држање тијела, држање уста, дисање, изговори).
10. О лошим гласовима (грљени глас, глас кроз нос, непчани глас).
11. Глас и нота.
12. О дужини и краткости нота.
13. Тачка поред ноте.
14. Знаци за ознаку брзине и јачине гласова (метроном).
15. Нотне линије.
16. Такт.
17. Одмор или пауза.
18. Скраћивање.
19. Кључ.
20. Како се тражи подуглас.
21. Размак (интервал).
22. Пјевање помоћу нотних знакова.
23. Шкала.
24. Дијатонске школе.
25. Како се тражи дијатона.
26. Мол-школа.
27. Хруматишна школа.
28. О украшенима.
29. О Сјо пјевању.
30. Како треба глас развити.
31. Лијепо пртказивање.
32. Пјевање у кору.
33. Коровођа (диригент).

Ови овога има примјера за пјевање и писмених задатака. Књига износи пет штампаних табака у формату велике осмине, а цијена јој је 1 круна и 50 хелера.

Ко жези ову књигу, која је потребна свима коровођама, пјевачима и пријатељима музичке уметности, нека је наручи, а писац ће му је послати уз поукаше. Адреса је: Нови Сад (Ujvidek), Hongrie, Исидор Бајић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 17. септембра

(Војнички маневар). Од 20. до 23. септембра извршиће се војнички маневар на земљишту између Ријеке Црнојевића и

села Биоча у Кучима. На маневру учествоваће три бригаде народне војске (у све 12 баталиона) и 3 батерије топова (једна полска, а двије брдске.) Маневром ће управљати министар војни г. В. Пламенац, а главним одредима бригадири: г. војвода Ђ. Петровић и г. војвода М. Вучинић.

Вријеме је распоређено овако:

20. септембра — збор одреда на полазним тачкама (Рајека и Биоче).

21. септембра. — први дан маневра.

22. септембра — други и пошљедњи дан маневра.

23. септембра — преглед војске, оцјена радова и распуст.

Официри који су додијељени разним штабовима већ данас одлазе на одређена им мјеста.

(Наше основне школе). Уписивање школске дјеце у наше овдашње основне школе завршено је и већ је у њима отпочео редован рад. У мушкој основној школи уписано је свега 187 ученика; у женској основној школи 85 ученица; у Дјечијем Саду 102 мушке и женске дјеце. Свега дакле уписало се је у основним школама 374 дјеце. У мушкој основној школи раде 4 учитеља; у женској основној школи 2 учитељице, а у Дјечијем Саду — 2 забавице.

— Пишу нам из Грахова:

12. овог мј. у четири сата послје подна, стигао је у Грахов, Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан, у пратњи свога ђакона г. Ива Калудеровића. На граници граховске капетаније дочекала га је вазаслана граховска депутација, испред које је држао говор кап. г. Н. Банићевић. Чим се г. Митрополит појавио у граховском пољу, зазвониле су сва звона на оближњим црквама, а при уласку у варош, сретло га је мјесно свештенство, ђака овдашње основне школе са учитељем, кап. Давковић и ком. С. Ковачевић са великим бројем грађанства. Добродошлицом поздрављено је г. Митрополита Марко Ј. Вукчевић, учитељ овдашње основне школе.

Стан за г. Митрополита био је спремљен у гостионици „Грахов Лаз“, гдје је у част његову била приређена и богата вечера.

У недељу, 12. о. мј., Високопреосв. г. Митрополит присуствовао је бесжичној служби у овдашњој Никољској цркви, а послје службе држао је врло значајну бесједу, која је на присутне учинила велики утисак.

Истог дана послје подна, Његово Високопреосвештенство уз многобројну пратњу отпутовао је у Вилусе, ради освештања новосаграђене цркве; а узгредно је свратио на Спигу, желећи видјети тамошњу цркву и народ, гдје је био дочекан од великог броја грађана са познатим старином јунаком. Николом Ковачевићем на челу, г. Митрополит и ту је поучио народ, како треба да се влада и ради.

Напомињем још и то да је народ излазавио у великим гомилама по путу, да види свога духовног Архипастира, а он их је очински поучавао свим врлинама које дјеликују добром хришћанину, будећи у њима љубав према Господару и Отаџбини.

О свечаности у Вилусима писаћу Вам идући пут.

В.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“ и руске „Трговачко-Телеграфске Агенције“.

Рат између Русије и Јапана.

СУЕЦ, 11 септембра. — Руске крстарнице „Смоленск“ и „Петербург“ продужиле су пут за Портсайд.

ЛОНДОН, 11 септембра. — „Рајтер“ јавља из Цингтау, да су официри руске морине, који станују у Цингтау, званично извјештени, да се је у Портартуру појавила колера. Константирања су само неколика случаја, али се бојати епидемије.

ПАЗИЗ, 12 септембра. — По вијестима „Матена“ из Петрограда, Јапанци су јуче са три стране напали на Портартур; ескадра Тогова и Камимурина учествовале су такође у нападу и жестоко бомбардовале град; у Петрограду су јавно забринути о томе, како ће се овај напад свршити.

ПЕТРОГРАД, 12 септембра. — (Званично). Куропаткин јавља од 10 септембра, да није увијек никаког покрета ни напада од стране непријатеља.

ПЕТРОГРАД, 12 септембра. — Командант Вилеског војничког округа. Грипенберг, назначен је за команданта друге Манџурске армије. У својеручном писму Царевом, које је овом приликом упутио Грипенбергу, говори се, да би због великог броја војске, која се има извести на бојиште ради осигурања сјајног успјеха, било не само неумјесно, него и штетно, како за администрацију, тако и за кретање војске, да се сва остави у једним рукама. Останулајући, дакле, једну војску под командом Куропаткина, а именујући Грипенберга за команданта друге војске, Цар је увјерио, да ће је овај предводити успјешно, слиједећи наредбама врховног команданта.

ПЕТРОГРАД, 13 септембра. — По саопштењу Куропаткина и Сахарова од 11. септембра нема ничега новог у војци.

ТОКИЈО, 13 септембра. — „Рајтер“ јавља, да се тамо мисли, да су Јапанци заузели шест тврђава у спољашњој одбранбеној линији Портартура. У Токију надање се појачава, да ће тврђава скоро бити заузета.

ИРКУТСК, 13 септ. — Кругобайкалска жељезница предата је промету данас.

ЧИФУ, 13 септ. — „Рајтер“ јавља: један параброд, који је стигао из Даљњег казује појединости о нападу на Портартур од 6 септембра; бој је трајао више од педесет сати и свршио се је тајем, што су заузевте двије или три споредне тврђаве; губитци јапански односно нијесу велики.

ЧИФУ, 14 септ. — „Рајтер“ јавља: Јапанци су при нападу на Портартур од 6 до 8 септембра заузели више важних позиција, међу којима и тврђаве „Куропаткин“ и „Итпан“. Ова потоња заузета је тек послје боја прси на прси и пошто су сви браниоци или погинули или рањени били.

ПЕТРОГРАД, 14 септ. — Сахаров јавља од 12 септембра: овијех дана непријатељска авангарда приближила се је кланцу Кауторлину, али га није заузела због јаког отпора од стране нашег одјелења; непријатељ је за сад пасиван; на јужном фронту догађају се свакодневна чаркина између предстража.

ПАЗИЗ, 15 септ. — „Матен“ јавља, да је потонио напад на Портартур одбијен са огромнијем непријатељским губитцима.

ПЕТРОГРАД, 15 септ. — Сахаров јавља: један батаљон и два ескадрона непријатељске авангарде предвели су 13 септембра офанзиву на висове око села Тонми; напад је одбијен. „Руска Тел. Агенција“ јавља из Харбина: по вијестима из Сахалина чула се је тамо топовска јека ноћу 12 септембра, у правцу предгорја Аниве; мисли се, да је то поморска битка.

ПЕТРОГРАД, 16 септембра. — Куропаткин јавља од 14 септембра: јапанска авангарда заузима исте позиције које и до сад на истоку од гвозденог пута; она предумија по који пут офанзиву мањим одјелима, која узичу пред нашом коњицом.

ПЕТРОГРАД, 16 септембра. — Цар, у пратњи Великог Књаза Михаила Александровића, отпутовао је у Одесу, да прегледа војску, која креће за Далеки Исток.

ТОКИЈО, 16 септембра. — Јапанска влада ријешила је да закључи нов унутрашњи вајам од 80 милиона јена.

ЧИФУ, 16 септембра. — „Рајтер“ јавља: по руским вијестима Јапанци су приликом потоњег напада на Портартур изубили 7000 људи, а Руси од 5 до 6 стотина Јапанци, не могући држати споредне тврђаве, које су били заузели, оставише их 13 септембра, пошто су за неколико дана издржавали јаку топовску ватру.

ТОКИЈО, 17 септембра. — Владиви кругови изјављују, да ће се број војске јапанске у Манџурији повећати за 200.000 људи.

ОДЕСА, 18 септ. — Цар је прегледао војску, која иде на бојиште, па се је вратио у Петроград.

КАНЕЈА, 18 септ. — Руски транспортни брод „Нижни Новгород“ искрцао је у Ретимну 450 војника; транспортни брод „Царствније“ укрцао је у заливу Суда четири чете за Манџурију и отпутовао је јутрос.

ПОТРОГРАД, 18 септ. — Руска агенција јавља, да ће Алексијев по свој прилици бити опозван. Куропаткин да ће остати на свом мјесту, а за Великог Књаза Николаја Николајевича мисли се, да ће бити главно-командајући цијеле манџурске војске.

Из Харбина јавља, да на бојишту нема никакве особите промјене. Дневно бивају мања чаркања. Главна сила јапанска концентрисана је јужно од раскршћа жељезнице пут јапанских рудника и полагао напредује у источном правцу.

„Биржевија Вједомости“ јављају из Чифу-а писмо 13 о. м., упућено из Портартура, у коме се исказује убјеђење, да тврђава неће бити заузета.

РЕВЕЉ, 18 септ. — Царица мајка, краљица грчка и Велики Књаз Александар Михајловић прегледали су данас другу ескадру.

ВАШИНГТОН, 12 септ. — Рувелет, примљујући депутацију интерпарламентарног савеза, изјавио је, да ће доскора позвати остале државе на другу конференцију у Хагу.

БЮГРАД, 12 септ. — Мировнавање Краља биће у Жичи 26 окт. мј.

СОФИЈА, 14 септ. — Глас се проноси, да ће Краљ Петар посјетити у октобру књаза Фердинанда у Софији.

ХОМБУРГ, 15 септ. — Италијански министар-предсједник Болити стигао је овамо и био је за дуго с њемачким канцеларом Биловом.

БЮГРАД, 15 септ. — Влада издаде је ово саопштење: Неки ластови вољни су да због убиства, која се дешавају у Маџедонији над нашом браћом, баце кривицу на Бугарску. У ствари су бугарска влада и бугарски народ исто тако невини као и Србија и српско становништво у Маџедонији. Поједине организације маџедонске, не ваљајући више подржавања ни у Бугарској ни у Србији, изгубиле су некадашњи свој револуционарни значај и претвориле су се у разбојничке гомиле. То нијесу виши патриоти, које се боре за ослобођење своје отаџбине, већ прсте разбојничке чете. Под видом аутономије Маџедоније, оне спремају земљиште за окупацију или бар за заплете, чије се пошљедице не би могле предвидјети, и ти би изплтаивасти могли наступити, ако би се поред тих назови бугарских чета јавиле српске и грчке са истим циљем. Осуђујући држање тих војних револуционара, српска и бугарска влада уз припомоћ реформних сила, наћи ће начина да стану на пут њиховим влочицима.

АТИНА, 15 септембра. — Краљевим декретом распуштена је скупштина.

БЕЧ, 16 септембра. — Румунски краљ стигао је овамо и посјетио је Бесара. Састанак је био веома срдчан. Послје подне био је Краљ код Голуховскога и задржао се ту један сахат.

ПЕТРОГРАД, 17 септембра. — Грчки књаз Борђе отпутовао је дома.

О Г Л А С.

Министарство Финансија овим износи на јавну продају дољешменовану непокретну државну имовину, која се налази на Ријеци Црнојевића:

- 1) једну кућу са седам витлова млина;
- 2) једну кућу, која се налази у близини млина;
- 3) једну тезу и
- 4) око шест рала земље са воћем и осталим дрвћем, које овој земљи припада.

Од ове гореименоване имовине два су дијела својина Министарства Финансија, а један дио браће Матновића. Ко би желио купити ову имовину, која припада Министарству Финансија, нека се обрати ради подробнијег обавјештења о истој и ради погодбе канцеларији Министарства Финансија на Цетињу.

Бр. 868.

На Цетињу, 28 маја 1904 год.

Из канц. Министарства Финансија.

3 - 6

Приватне објаве.

Поштанске марке

употребљене купујем из најбоље цијене. Изволите назначити количину и цијену на J. Heinzl, Budapest, I. Mészáros u. 19.

Heinzl

P. 20.

Бр. 43.

9—11

О Г Л А С.

Друштво „The Mutual“ добило је од Књ. Министарства Финансија шљедећи акт:

књ. пр.
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
Цетиње, 11 августа 1904 г.
Број 1289.

Господину D-r Мартинолићу,
представнику друштва „The Mutual“
Тријест.

Ушљед Ваше изјаве од 10/23 августа о. г., то јест, да ће друштво „The Mutual“ за осигуравање живота удесити свој рад у Црној Гори према роковима закона од 27 маја 1904 г.; то се овим реченом друштву дозвољава, да у овом међувремену и даље слободно ради нао и до сада.

Министар Финансија,
Л. Мијусковић.

Друштву „The Mutual“ је част ставити ово до знања особама, које су се код њега осигурале, ради њихове мирноће и даљег равнања.

Друштвени је повјереник и даље за Црну Гору госп. инспектор Б. Бугара.

P. 119

Бр. 32

3—3